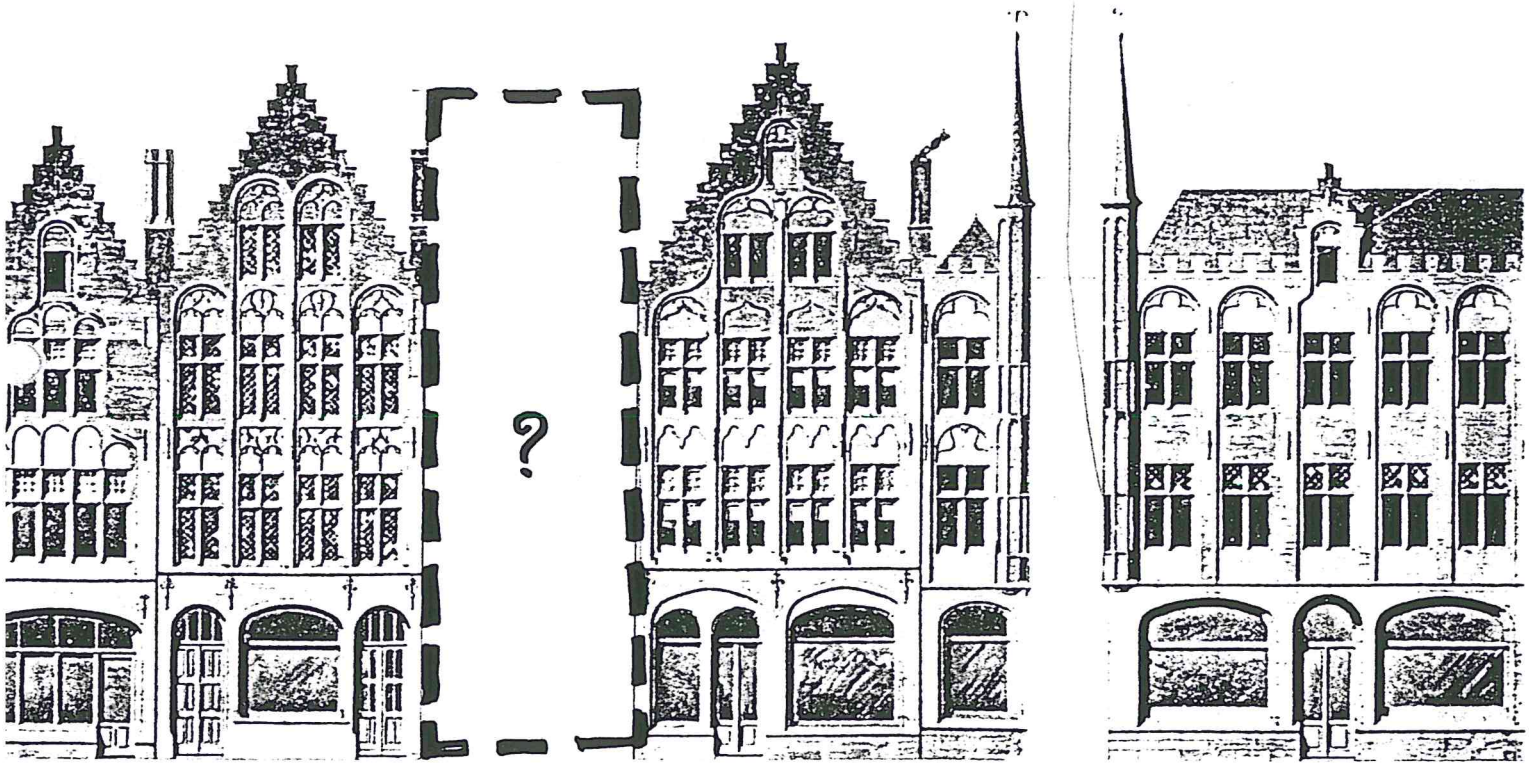
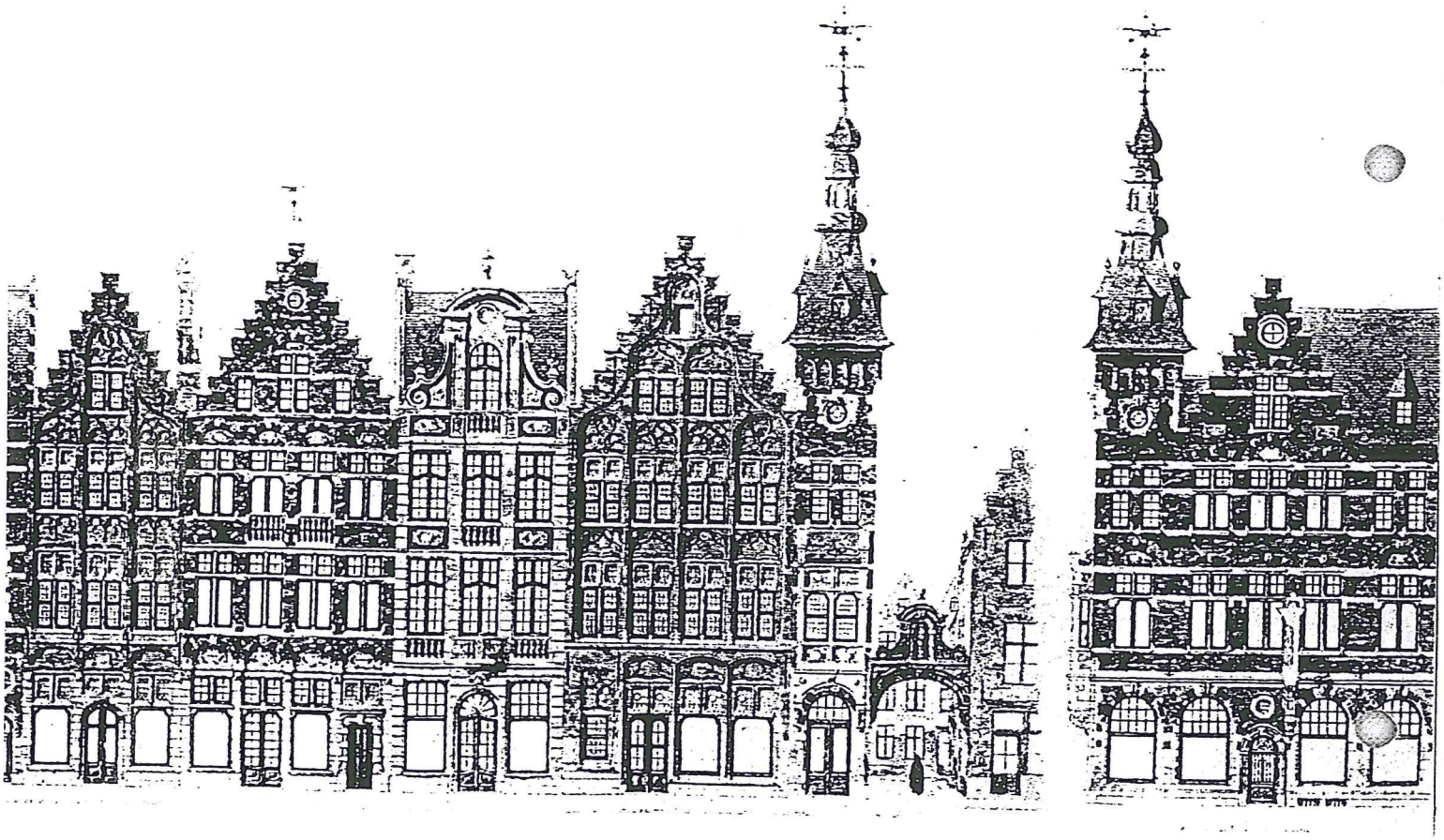
archipel

maandblad DECEMBER 1992
afgiftekantoor BRUGGE X

ver. uitg. : M. Felix . Koningstraat 43A. 8400-Oostende

cover en boven : voorbeeld van de pastiche opvattingen begin deze eeuw. De tekeningen komen uit het wedstrijdprojekt voor de gevels van de grote markt in 19 19
cover : inzending Désiré Maene
boven : inzending René Doom (winnend ontwerp)
bron : Brugge Herzien.

HET ARCHIPEL PROGRAMMA 92-93

vr 25 SEPTEMBER

architekt PHILIPPE SAMYN over eigen werk.

vr 16 OKTOBER

architekt W.J. NEUTELINGS (ROTTERDAM) over eigen werk

vr 13 NOVEMBER

voordracht JEF VAN DEN BROECK over stedebouwkundige projekten "ANTWERPEN - STAD AAN DE STROOM"

zat. 14 NOVEMBER

dagtrip ANTWERPEN - STAD AAN DE STROOM
lokaties stedebouwkundige projekten en recente architektuur

zat. 5 DECEMBER om 10u.00 te Brugge
BRUGGE OP NIEUWBOUW BETRAPT
een stadswandeling.

de voorheen op 5 december geplande voordrachtmatinée vervalt. De datum bleek immers niet geschikt voor de respektievelijk benaderde gastsprekers.

1993

vr 22 JANUARI

temaavond RESTAURATIEPROJEKTEN
drie architekten tonen recent werk.
restauratieprojekten : Paribas Brugge, Janseniustoren Leuven, Waerdenhof Hasselt.
't Leerhuys, Groeninge 35, Brugge - om 20u.30

vr 19 FEBRUARI

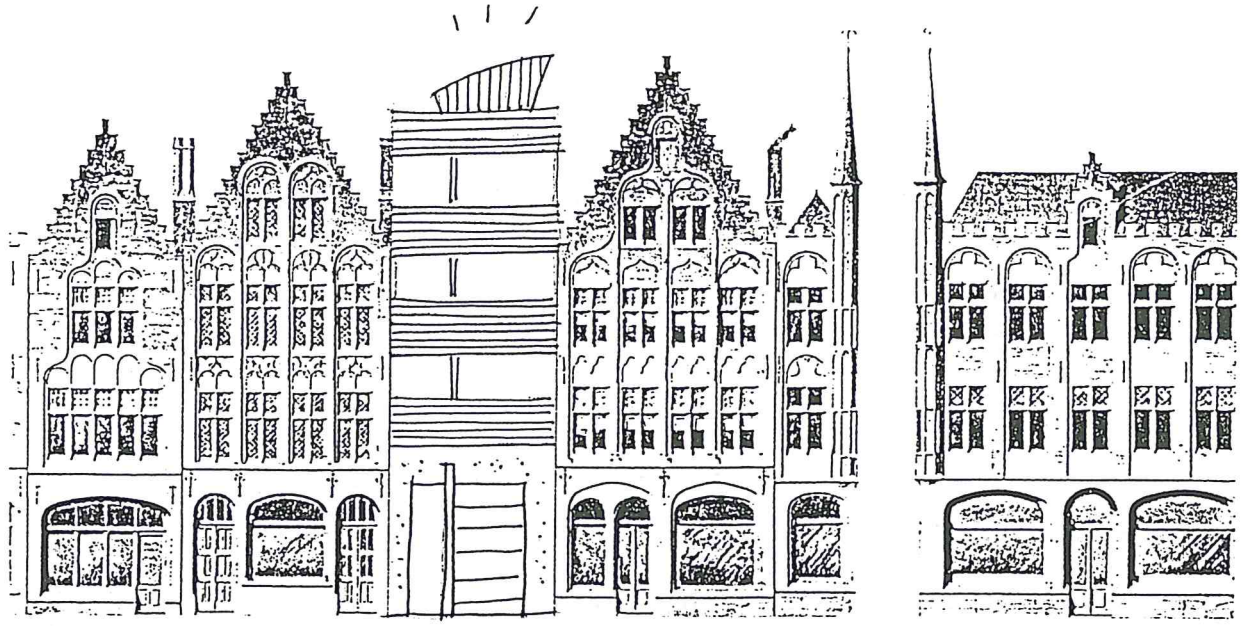
temaavond INDUSTRIEBOUW
drie architekten tonen recent werk.
't Leerhuys, Groeninge 35, Brugge - om 20u.30

vr 12 MAART
vr 18 APRIL voor deze twee data werden twee Nederlandse architektengroepen uitgenodigd die zeer uiteenlopende strekkingen binnen de Nederlandse architektuur vertegenwoordigen.

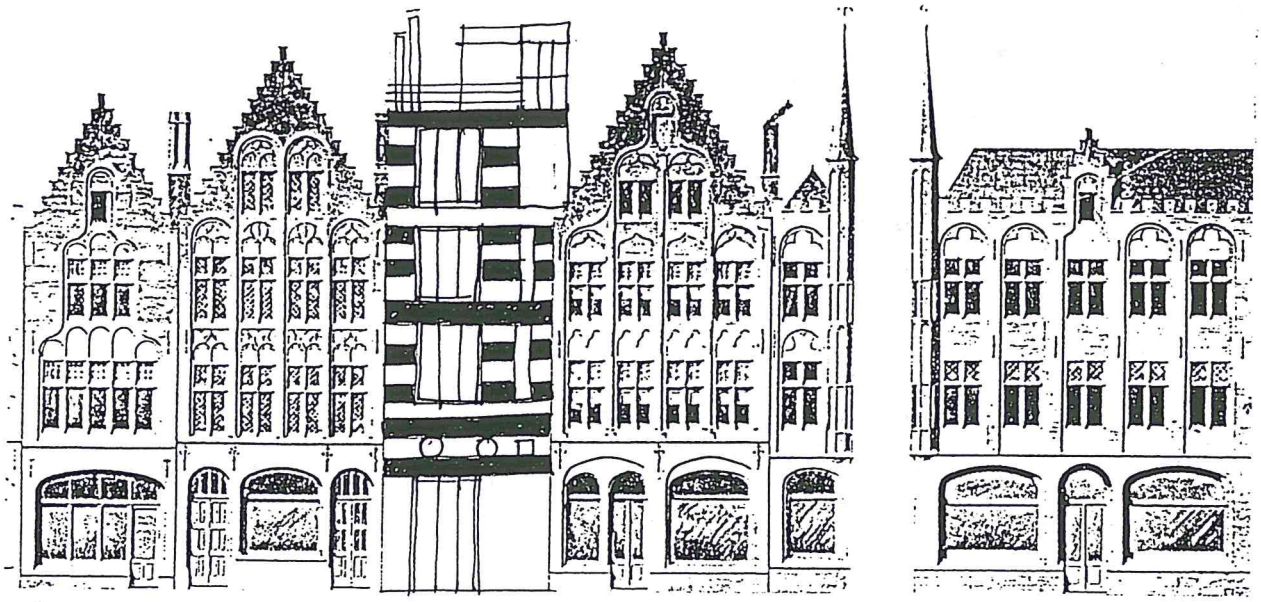
zo 16 - za 22 MEI

architektuurreis DENEMARKEN
Arthus . Jutland . Kolding . Odense . Fyn . Kopenhagen

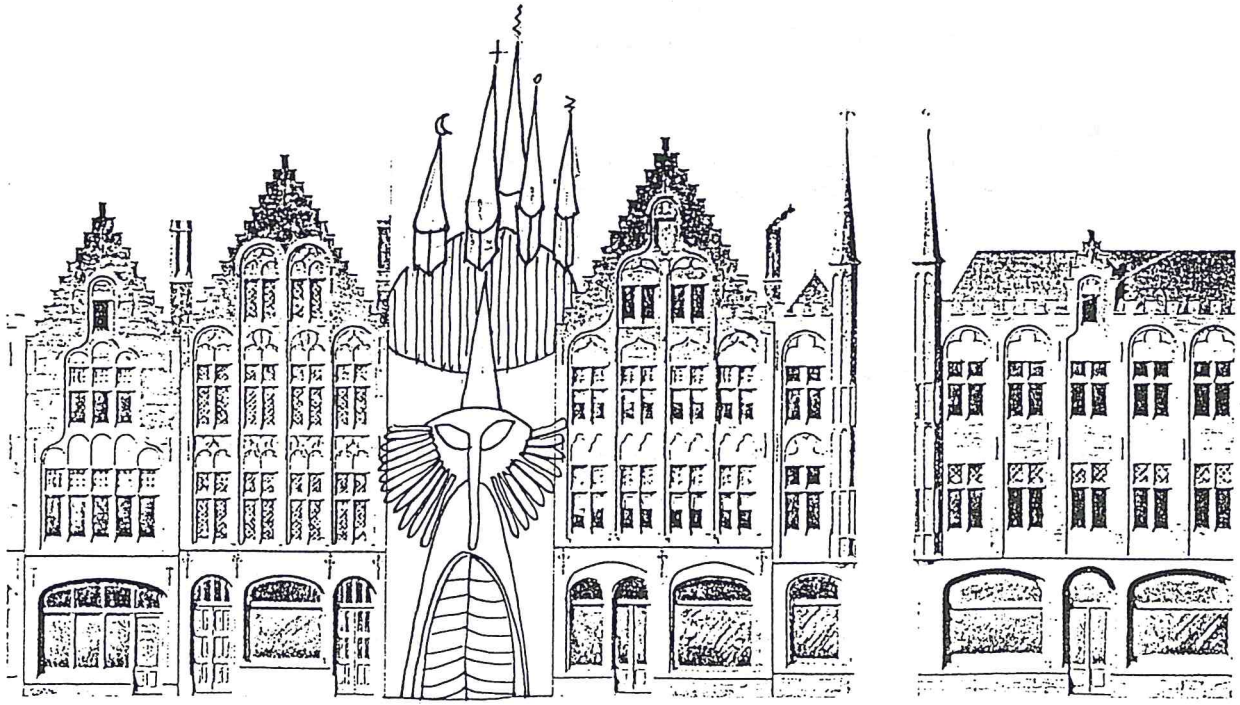
zat 12 JUNI **architektuurdagtrip WEST-VLAANDEREN**

ZAKELIJK NEO MODERNISME MET ORGANISCH TOETJE

ZWART OP WIT - LOOSIAANSE HERINNERING AAN JOSEPHINE BAKER

ORGANISCH VERNACULAIRE SZÖEZKETESI MEZOGAZDASAG MAKOWER

zaterdag 5 december

BRUGGE OP NIEUWBOUW BETRAPT

een stadswandeling

"Enkel voorbij de dogma's, de doctrines en vooral de routines wordt een vruchtbare ontmoeting van oud en nieuw mogelijk.
We kijken uit naar een architectuur die zonder exclusieven, zonder formalismen, zonder ingenomenheid en onbevangen het bestaande benadert en hierbij 'het oude niet als voorbij en het nieuwe niet als belofte' beschouwt.
Ze kan zich realiseren wanneer in een concrete situatie op een bewuste en gevoelige manier, en met de middelen van de architectuur, een concreet antwoord wordt gegeven.
Kwaliteit laat zich (h)erkennen ..."

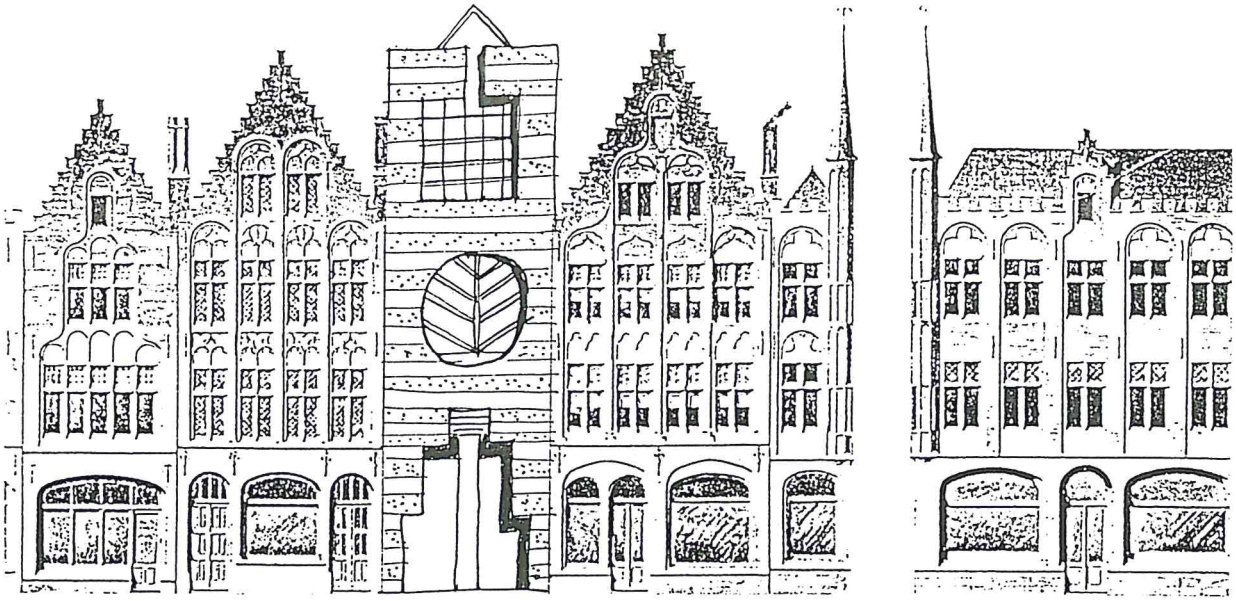
Herman Stijnen in Brugge herzien 1986

We kijken dus uit en trachten Brugge via een niet alledaagse wandeling te betrappen op nieuwbouw en kwaliteit te (h)erkennen.
Een wandeling die voor velen wellicht langs bekende wegen loopt, maar we doen de wandeling in groep en hopen dat precies de diskussie onderweg interessant, fel , maar vooral eerlijk kan zijn.
Verschillende auteurs van de projekten wachten ons op de route af, wat de diskussie niet hoeft te doen verstommen. Ook voor hen is het boeiender een eerlijke mening te horen.

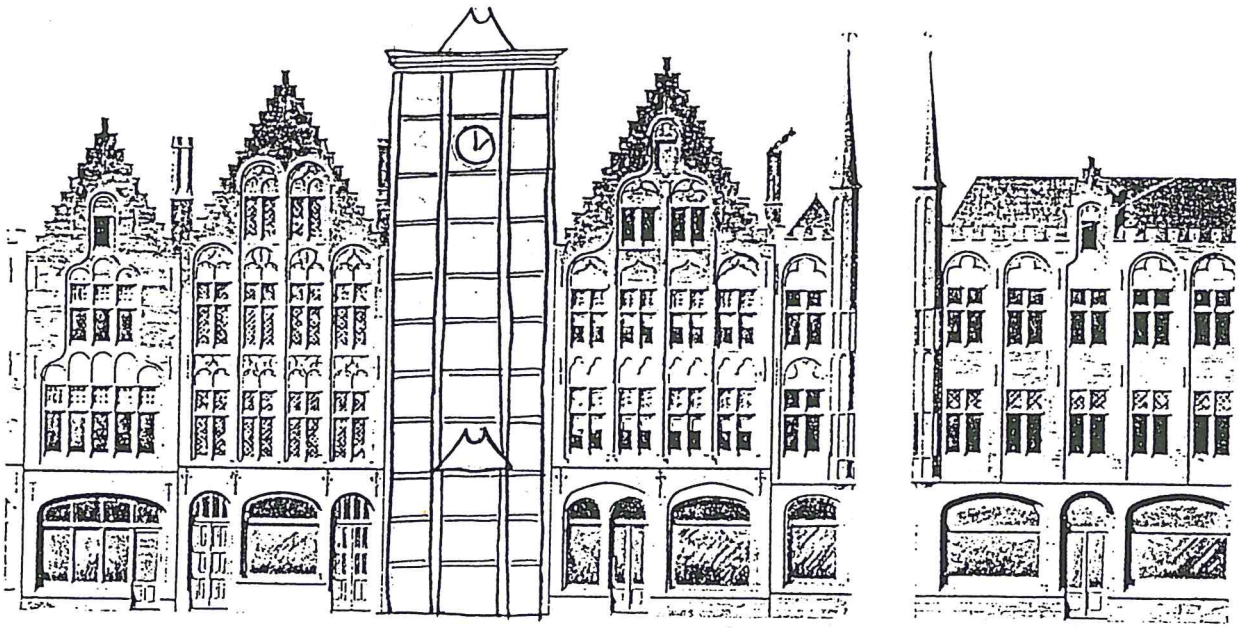
Praktische afspraken

zaterdag 5 december om 10u.00.

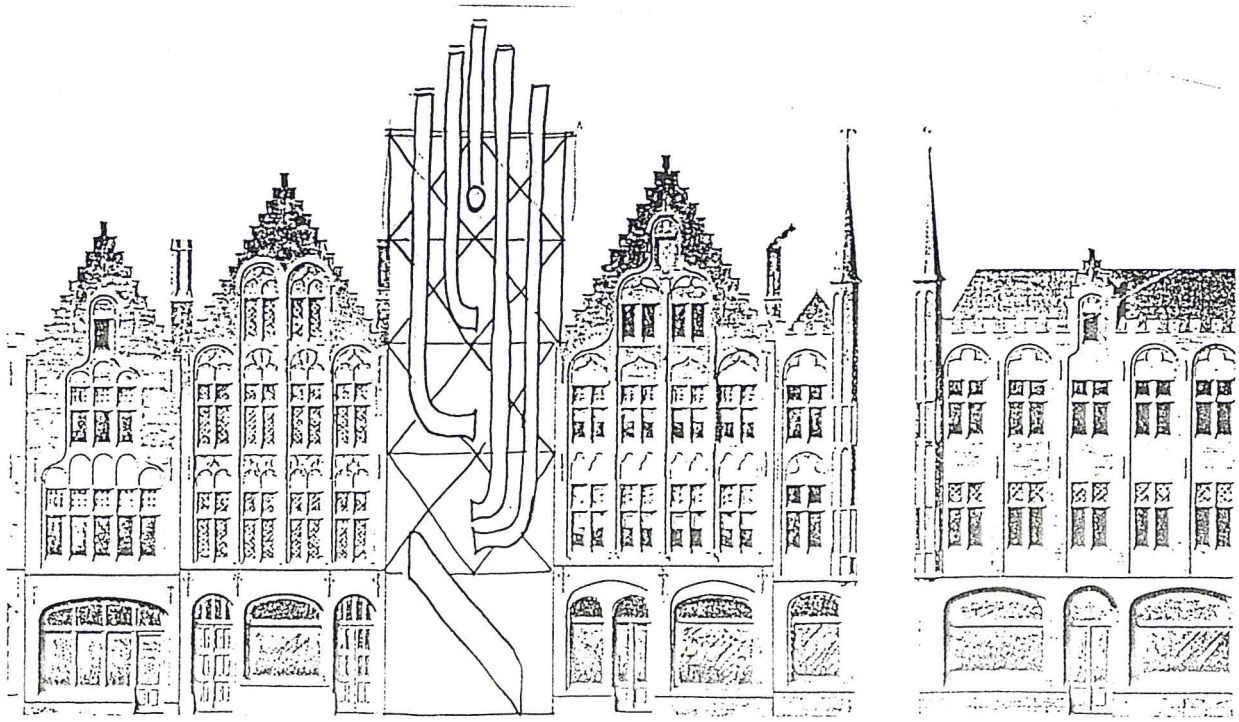
- samenkomst onder de poort van Planning, St. Jacobstraat 68 te Brugge. Binnenrijden via de Ezelstraat Op de parking van Planning zijn 15 parkeerplaatsen vrijgehouden. Iets verder is er de parking van de biekorf Brugge.
- wandeling van 10u. tot 17 u, onderbroken door een korte snack onderweg
- aantal deelnemers beperkt tot ± 50
- om te weten of we één of twee groepen van ± 25 personen moeten samenstellen, gelieve voordien uw deelname te bevestigen (naam + aantal, telefoonnummer)
  ° telefonisch : Philip Cardinael - 050/38.65.01 (antwoordapparaat)
  ° fax : Michel Vanlangenhove - 050/33.39.21

DRIEDUBBEL GESTAPELD TICINIAANS BOTTAISME

SPIEGELGLAS PROMOTIE-MODERNISME MET TOEGEVOEGDE PLASTIEK CHIPPENDALE

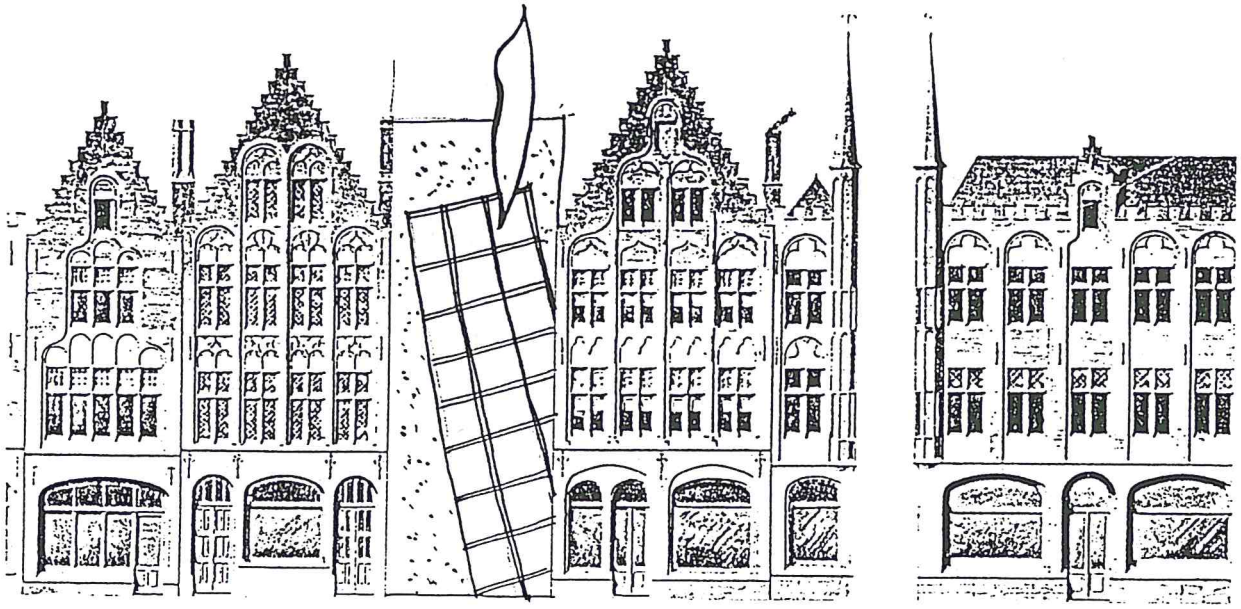
LAAT HIGH TECH INTEGRATIE REVIVALISME MET C.V. BUIZEN

wandelroute BRUGGE OP NIEUWBOUW BETRAPT

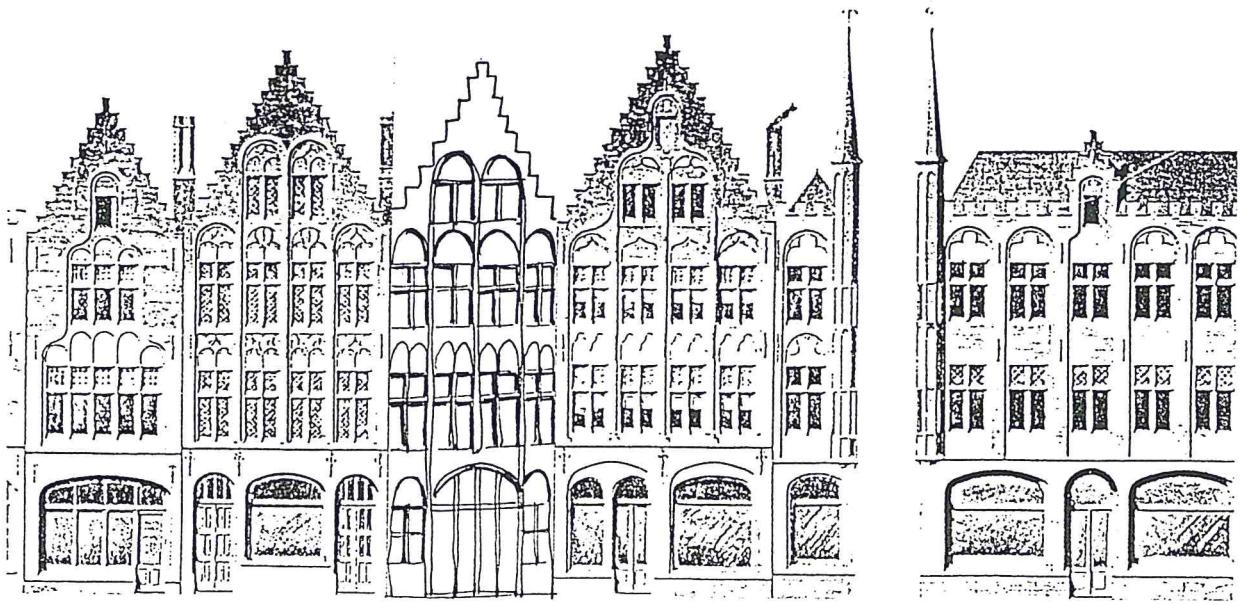
stadsbiblioteek	Kuiperstraat	Dujardin en Vermeersch
15e eeuwse woning	Grauwwerkersstraat	Monumentenzorg Brugge en Schoenooghe
appartementscomplex	Augustijnenrei	S.P.A.R.O.
ziekenhuis s.f.x.	Spanjaardstraat	Vermeersch
ex-kinderbiblioteek	Spanjaardstraat	Dujardin
bankfiliaal spaarkrediet	Theaterplein	Beel
appartementen	Spiegelrei	Vanassche
kloosterpand	Oosterlingenplaats	Vermeersch
sociale woningen	Lange Rei/Wulpenstr.	Vanbiervliet en Salens en Mortier
hotel "de Medici"	Potterierei	Vanassche
schoolcomplex St. Leo	Potteierei/Carmerstr.	groep Planning
architektenwoning	St. Annarei	Van Biervliet
bankagenschap en app.	Langestraat	Van Biervliet
gerechtsgebouw	Kazernevest	Desmet & Depuydt
sociale woningen	Kartuizerwijk	Vanassche
hotel "Dante"	Schaarstraat/Coupure	Van Poucke
woningen "Vanderghote"	Witte Leertouwersstr.	Desmet en Depuydt
appartementsgebouw	Minderbroedersstraat	Vanassche
appartementsgebouw	Minderbroedersstraat	S.P.A.R.O.
winkel en appartementen	Suveestraat	Van Biervliet
restauratie Paribas	Steenhouwersrei	Vandenabeele en Lantsoght
holiday Inn	Burg	Degeyter
winkelgalerij	Burg	Vermeersch
winkels en woningen	Wollestr. en Eekhoutstr.	Desmet
seniorie	Garenmarkt	Vandekerckhove
novotel	Katelijnestraat	Verstraete
sociale woningen	Visspaanstraat	S.P.A.R.O.

THEATRO-DEL-MUNDIAANS NEO-RATIONALISME MÉT VLAG

STARK HELLEND DECON- OPTIMISME MET ALU WORMBEKRONING

ONDULDBARE POSTMODERNE NEO-PASTICHE MET GESCHIEDVERVALSING

Marc Felix
20/11/92

BRUGGE OP NIEUWBOUW BETRAPT

een historiek

Brugge heeft een traditie van krampachtigheid ten overstaan van hedendaagse architektuur.
Eind van de 19e eeuw , begin 20e eeuw legde men zich toe op het onderbouwen van de middeleeuwse mythe en kregen architekten, middels fraai geïllustreerde katalogi, prettig geregelde instrukties hoe kunstige 'laat middeleeuwse' 'vieux-neuf' te produceren tot 'cieraet en dekoratie' van de stad.
Rond de eeuwwisseling wordt het historiserende pastiche-nieuwbouw-veld verbreed en worden zelfs wedstrijden voor typegevels uitgeschreven voort te brengen in de Brugse bouwtranten tussen de 14e en de 18e eeuw .
Na de eerste wereldoorlog geraakt het kreatieve elan van de vieux-neuf uitgeblust en wordt de beeldvorming lange tijd ongeïnspireerd in gang gehouden, middels pragmatische regels over het gebruik van bakstenen, gevelgeleding, zadeldaken en kleinhouten.
Huib Hoste, die enige tijd vruchteloos trachtte een hedendaagse aanpak ingang te doen vinden, week uit.
Pas na het charter van Venetië (1964) kwam het vieux-neuf principe op lossere schroeven te staan.
De 'stichting Marcus Gerards' (1965) reageerde tegen willekeurige afbraak en vervanging.
In 1972 werd de 'stedelijke dienst voor Monumentenzorg' opgericht. In 1972 kwam een struktuurplan tot stand.
In de laatste twee decennia begonnen schoorvoetend enkele nieuwe principes in de discussie binnen te treden : dat een bouwgeschiedenis nooit ophoudt (zelfs in Brugge). Dat een stad vele steden is. Dat naast elkaar nieuw nieuw moet zijn en oud oud. Dat het nieuwe de geest van onze tijd moet weerspiegelen maar het oude niet moet overtroeven. Dat ook tegenstellingen en breuken tot een eenheid kunnen groeien. Dat autenticiteit, waarachtigheid, aktualiteit uiting geven aan een reël respekt voor de historische gelaagdheid van een stad ...
Principes die scepties en weerstand ontmoeten.
Anders dan hun bezorgde voorgangers een eeuw vroeger, willen de protagonisten weliswaar niet meer de middeleeuwse mythe bouwen, maar het daarbij passend dekor en beeldvorming vasthouden. Brugge die 'scone'.
Inmiddels was de 'beker' van de moderne architektuur aan de stad voorbijgegaan en zijn we in een pluralistische architektuursituatie beland waarin vernaculaire, neo-rationalistische, postmoderne, neo-moderne wegen worden bewandeld.
Zelfs de vieux-neuf pastiche wordt via postmoderne historiserende weg weer ingehaald.
Anders dan in andere steden mengt ook de bevolking zich fel in het debat dat tussen architekten, stadsbestuur en kommissies gevoerd wordt en op tekentafels middels series gevelvarianten verder wordt gestreden. Wat dit recent opleverde, willen we in een wandeling door Brugge op 5 december betrappen.

Marc Felix

(bron : Brugge Herzien - H. Stijnen)

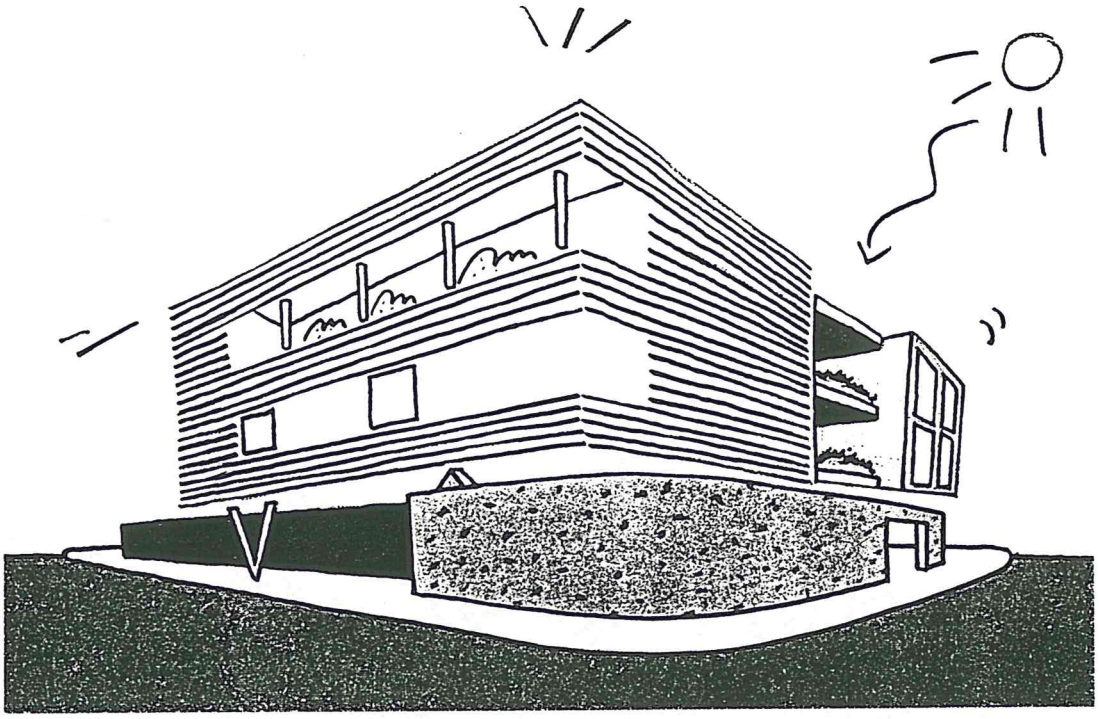
JACQUES HERZOG en PIERRE MEURON
tentoonstelling de Singel Antwerpen
18 december 92 - 7 februari 93 - di-zo 14-18 u.

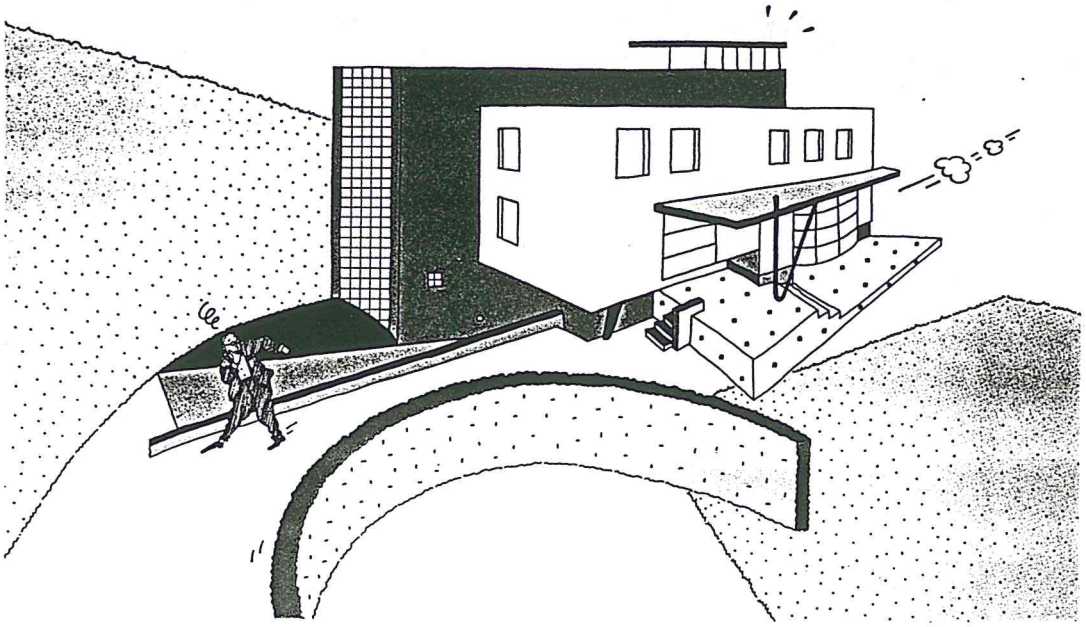
lezing J. Herzog 18 december 92 om 20 u.

De eerste projecten en gebouwen van het Zwitserse architectenduo Jacques Herzog en Pierre de Meuron dateren van 1978. Na hun studies aan de E.T.H. (Eidgenössisch Technische Hochschule) te Zürich waar ze beiden in 1975 afstuderen, richten ze samen een atelier op in Basel. Hun ontmoeting met Aldo Rossi geldt als één van de meest markante gebeurtenissen tijdens hun opleiding en zal lang sporen nalaten. Reeds vlug worden Herzog en de Meuron opgemerkt. Wedstrijdontwerpen, projecten en realisaties geven vaak aanleiding tot discussie in het architectenmilieu. Tentoonstellingen als 'Architektur Denkform'(1988) in het Architectuurmuseum te Basel en in het 'Kunstverein in München'(1991) tonen aan dat Herzog en de Meuron met hun concepten en uitdrukkingsvormen heel dicht bij de hedendaagse kunst staan. Diverse kunstenaars werkten reeds mee aan deze tentoonstellingen. De samenwerking met Enriques Fontanilles voor een video-installatie, alsook de schilderijen en schetsen van Helmut Federle stonden op zichzelf, maar waren evengoed verduidelijking van het werk en het denken van Herzog en de Meuron. Voor de tentoonstelling op de Architectuurbiënnale in Venetië, 1991, die ondermeer deel zal uitmaken van de presentatie in deSingel lieten Herzog en deMeuron vier fotografen een aantal van hun gebouwen weergeven. Het is uiterst merkwaardig hoe de vier de typische karakteristieken van de architectuur in hun eigen persoonlijke fotografische blik kunnen vastleggen. Uit de foto's spreken de tactiele waarde van de materialen in relatie tot de opbouw en de uitdrukking van de muur, en de sterke structurele opbouw van de gebouwen. Maar de nabijheid met de plastische kunsten ligt eveneens op een ander terrein. Naast de zakelijke, de open en een bepaalde vanzelfsprekendheid in de architecturale taal, spreken de projecten ook door hun conceptueel karakter. Men voelt heel goed dat naast het materiële het gebouw steeds een eigen werkelijkheid uitdrukt, te vergelijken met de autonome werkelijkheid van een schilderij of een sculptuur.
De typische kenmerken van de architectuur van Herzog en de Meuron kunnen we als volgt samenvatten. Naast de betekenis, de typisch locale en zuiver praktische aspecten zijn steeds een aantal thema's uitgewerkt die niet direct in de opdracht vervat zitten. Dit zijn basisthema's van de architectuur: werken op de raaklijn tussen architectuur en natuur, tussen het ontwerp en het reeds bestaande milieu, tussen individuele ervaring en technisch-economische noodzakelijkheden.
Een ander interessant aspect is hun grote bekommernis voor de muur, de oppervlakte-behandeling van de gevel, de tactiele waarde van de materialen die voor de constructie worden gekozen. Of als we het anders stellen, Herzog en de Meuron zoeken naar andere wijzen om hun architectuur te laten zien of te ervaren. Dit kan zich uiten door een sterke aanwezigheid van een materiaal of een constructieve structuur in de gevel. Ofwel wordt gewerkt met het absolute tegenovergestelde,

namelijk de volledige transparantie van de wand. Denken we in dit verband aan het 'Stenen huis' in Tavole (Italië), tegenover het cultureel centrum te Blois, waar glazen gevels voorzien zijn van digitale tekstbanden waar theaterteksten op verschijnen. Bij het stenen huis spreekt het betonnen kaderwerk opgevuld met locale rotssteen direct aan door zijn materiaal. Bij het cultureel centrum wordt iets immaterieels, een ge-dachte of een ervaring meegedeeld. Architectuur is voor Herzog en de Meuron bijgevolg niet meer te her-kennen aan haar traditionele vorm, haar indeling volgens types, haar typische stijlen met een vast vormvocabularium. Herzog en de Meuron zoeken naar een andere taal of uitdrukkingswijze, een medium waarmee een 'hedendaagse identiteit' in de architectuur kan worden uitgedrukt.

ANTWERPEN STAD AAN DE STROOM - 14 nov. 92

De dagtrip naar Antwerpen had een zeer ruim programma waardoor uiteraard tijd ontbrak om bij sommige projekten stil te houden. Om u toe te laten die dingen zelf nog eens rustig ter plaatse te gaan bekijken, geven we hieronder, op verzoek van velen, het dagprogramma in detail met de adressen :

ANTWERPEN	
- Galerie R. Van de Velde, IJzerpoortkaai	G. Baines
- MUKHA (museum voor moderne kunsten) Leuvenstraat	M. Grandsard
- Huis van Roosmaelen St. Michielskaai	B. Van Reeth
- sociale huisvesting St. Michielskaai	J. Van den Broeck
- appartementsgebouw St. Michielskaai	W.J. Neutelings
- Zuiderterras	B. Van Reeth
- pakhuis St. Felix Aldegondiskaai	
BRASSCHAAT	
- woning Lange Kaart	S. Beel
- woning Lange Kaart	D Geyter
- woning Lutgardislei 7	W. J. Neutelings
- woning Terlincklei	W.E. De Bondt
- villa Zilverbron Baillet-Latour lei	E. Van Steenbergen
EKEREN	
- advokatenpraktijk Markt	J. Van Oevelen
ANTWERPEN	
- bureelgebouw Comprimo Noorderlaan	C. Conix
BERCHEM	
- woning Cogels Osylei	C. Conix
- appartementsgebouw 'Ringzicht' Coremansstraat	W.J. Neutelings
DEURNE	
- woning Spies Boekenberglei 265	E. Van Steenbergen
WILRIJK	
- appartementsgebouw 'Elsdonk' Prins Boudewijnlaan 308-324	L. Stijnen
ANTWERPEN	
- BP-toren Van Rijswijcklaan 162	L. Stijnen
- huis en atelier 'Guiette' Populierenlaan 32	Le Corbusier restauratie G. Baines
- De Singel - tentoonstelling Steven Holl	

met dank aan gids Johan Verleye

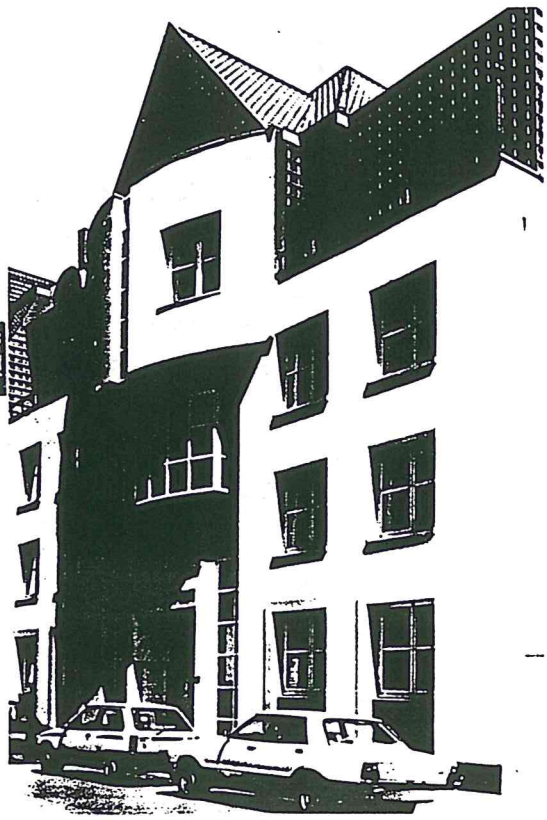
COLLOQUIUM HEDENDAAGSE ARCHITECTUUR in BRUGGE

PARKHOTEL
Vrijdagmarkt 5, Brugge

JAYCEES BRUGGE
in samenwerking met
BOUWEN WONEN NU

10 december '92
om 20 uur

Moderator : Socioloog Wim Kennis

Gastsprekers : Planoloog Georges Allaert
Architect Marc Felix
Architect Herman Markey
Architect Géry Vandenabeele
Schepen Jean Van den Bilcke

KORAMIC-TERCA

ELMA OBREG LIGHTING

SPRIET MARBRA-LYS
Gevels - Façades
Cladding Systems

DOW BENELUX*
FOAMS & CONSTRUCTION PRODUCTS

LABORATORIA VAN VOOREN n.v.
GRONDONDERZOEK
Oosteeklo tel. 091/73.67.17 - fax 091/73.89.04
Mechelen tel. 015/20.96.17 - fax 015/20.06.94
Koekelare tel. 051/58.09.51 - fax 051/58.09.58

archipel
VZW

KONTAKTADRESSEN

voorzitter
Marc Felix
Koningstraat 43A, b.1
8400-Oostende
tel. kantoor 059/70.21.80
tel. privé 059/70.01.58
fax kantoor 059/70.81.98

sekretaris-penningmeester
Philip Cardinael
Veldstraat 65
8200-Sint-Michiels
tel. privé 050/38.65.01
tel. kantoor 050/33.19.66
fax kantoor 050/33.52.43

vice-voorzitter
Jan Vandewalle
Sint-Jansstraat 20
8000-Brugge
tel. kantoor 050/33.63.56
tel. privé 050/34.41.30

beheerders :
Rik Scherpereel, Wim Supply,
Michel Vanlangenhove, Gery Vandenabeele.

rek. nr. :
750-9072064-06

lidmaatschap 91-92	2.000 F
lidmaatschap stagiairs, studenten	1.000 F
abonnement bulletin	500 F